

La foguera i la llengua

Discurs del 23 d'abril de Juan Marsé al lliurament del premi Cervantes, davant del rei i la reina, del president del govern espanyol i senyora, d'altres autoritats i representacions, vestit de jaqué i amb medalla grossa. Bon discurs, no hi ha res a dir. Bon escriptor, encara que no és del tot del meu gust. Un novel·lista producte del seu temps i lloc (potser producte limitat, per tant...), creador d'històries i de personatges de potència notable. Un home amb fama merescuda de robustesa personal i moral. Té seguidors entusiastes, i els mereix. S'ha trobat, sense buscar-ho, envescat en polèmiques que no eren les seues. I diu: "Como saben ustedes, soy un catalán que escribe en lengua castellana. Yo nunca vi en ello nada anormal. Y aunque creo que la inmensa mayoría comparte mi opinión, hay sin embargo quien piensa que se trata de una anomalía, un desacuerdo entre lo que soy y represento, y lo que debería haber sido y haber quizá representado." Molt bé, fins ací, res a dir, com a qüestió de principi, i com a dret personal a triar llengua. Tot i que ser català i escriure en castellà no el fa tan *original* com, en un altre lloc, el mateix Juan Marsé diu que és: n'hi ha tants que fan això mateix, que l'originalitat és poca. Fet i fet, els molts i molts autors catalans en castellà tenen bon nom a Barcelona i a Madrid i a tot el regne d'Espanya, venen molts més llibres que els seus col·legues i compatriotes que escriuen en català, i fan cues més llargues per firmar exemplars a Barcelona el dia del llibre. Si algun d'ells, malgrat tot això i molt més, es considera *víctima*, ja té gràcia la cosa...

Una altra qüestió és que Marsé no veja res d'"anormal" en el fet d'escriure en castellà, si considerem el que explica a continuació. Que és aquesta història exemplar i terrible: "Debo hacer constar que en casa de mis padres apenas había una docena de libros. Antes hubo muchos en lengua catalana, según mi madre, pero, después de una purga preventiva por razones de seguridad, sólo quedaron dos... Los demás

Joan Francesc Mira

libros habían sido sacrificados en una hoguera nocturna, en el jardín de una convecina... Era poco después de acabada la guerra, yo debía de tener siete años, pero recuerdo muy bien la fogata en medio del pequeño y sombrío jardín, los

libros abriéndose al calor como flores rojas, las páginas desprendidas arrugándose y bailando sobre la cresta de las llamas... Entre los que quedaron en la pequeña librería casera, salvados porque eran en lengua castellana, recuerdo cuatro o cinco títulos..." Fins ací el record del gran Marsé, quan era un petit Joanet o Juanito. A casa hi havia molts llibres en català, i en acabar la guerra van ser cremats en una foguera al jardí, sacrificats, diu, per raons de seguretat. I els llibres que van quedar, eren en llengua castellana. Rarament, en la història d'Europa, la llengua dels llibres ha estat un risc per a la seguretat domèstica, rarament s'han llançat llibres a la foguera només pel fet de ser escrits en l'idioma del país, rarament una família ha hagut de cremar els llibres en la llengua pròpia i salvar només els llibres en una altra llengua. I així, per aquesta acumulació de rareses tan poc normals, tan monstruoses i tan excepcionals, el petit Juan Marsé es va criar en una casa on només podia llegir llibres en llengua castellana. Si no haguera passat el que va passar, si no hagueren hagut de cremar els molts llibres en llengua catalana, si el nen Marsé i l'adolescent Marsé s'haguera educat en una escola de la Generalitat i no del franquisme, si haguera llegit habitualment en la llengua dels llibres cremats, qui sap si no hauria escrit també en aquesta llengua de lectura escolar i domèstica. I dit això, vist allò que, segons ell mateix, va passar, i tot el que aquells fets representen, potser el fet d'haver adoptat el castellà com a llengua literària pròpia sí que té un punt d'*anormalitat*, o almenys d'*anormalitat* d'origen. "Yo nunca vi en ello nada anormal", diu l'autor premiat. No hi veu cap *anormalitat*, ni tan sols recordant la foguera on van cremar els llibres que ell no va poder llegir?

"Si no haguera passat el que va passar, si no hagueren hagut de cremar els molts llibres en llengua catalana, si el nen Marsé i l'adolescent Marsé s'haguera educat en una escola de la Generalitat i no del franquisme, si haguera llegit habitualment en la llengua dels llibres cremats, qui sap si no hauria escrit també en aquesta llengua de lectura escolar i domèstica"